

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 315/2020-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Sa 14/2017 a sp. zn. 4 Sa 50/2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Sa 14/2017 a sp. zn. 4 Sa 50/2017 (ďalej aj „napadnuté konania“), ako aj vo veci jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 22. februára 2017 žalobu o preskúmanie iného zásahu orgánu verejnej správy proti žalovaným Generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej aj „žalovaný v 1. rade“) a Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej spolu so žalovaným v 1. rade aj „žalovaní“) vedenú na krajskom súde pod sp. zn. 4 Sa 14/2017.

2.1 Sťažovateľ podal 19. júna 2017 ďalšiu žalobu o preskúmanie iného zásahu orgánu verejnej správy evidovanú na krajskom súde pod sp. zn. 4 Sa 50/2017 smerujúcu proti tým istým žalovaným.

2.2 Napadnuté konania sú podľa sťažovateľa po skutkovej i právnej stránke jednoduché. Sťažovateľ v argumentácii poukázal na to, že *„je praxou správnych súdov zastavovať konania o žalobách namietajúcich porušenie práv v kontexte väznenstva (táto prax je nesprávna odporuje čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a je predmetom konania pred ESLP vo veci [REDAKOVANÉ] proti Slovenskej republike č. 38321/17 a 8 ďalších sťažností, ktoré sa nachádzajú v štádiu vyjadrení strán po jeho komunikovaní vláde SR), v dôsledku čoho nemožno tolerovať konania (a nečinnosť) v trvaní takmer 3 roky“*.

2.3 Sťažovateľ ďalej uviedol, že s prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutých konaní, obdobia nečinnosti krajského súdu v nich trvajúcich od ich začiatku,

ako aj s prihliadnutím na „*predpoklad, že správne súdy konania zastavia prostým procesným rozhodnutím o nedostatku ich právomoci (a porušia tým sťažovateľove právo na prístup k súdu)*“, možno konštatovať, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote boli porušené.

2.4 Sťažovateľ požiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 6 000 €, čo odôvodnil tým, že porušenie ním označených práv už nie je možné napraviť a dolieha na neho osobitne nepriaznivo, keďže trpí pocitmi právnej neistoty, krivdy, bezmocnosti, poníženia a menejcennosti, ktoré sú u neho umocnené jeho očakávaním, že postupom krajského súdu dôjde k porušeniu jeho ďalších práv, keď svojimi rozhodnutiami tento súd zastaví namietané konania, aplikujúc podľa neho nesprávnu prax správnych súdov.

3. Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaviazá krajský súd uhradiť mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 6000 € a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

4. V závere svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom s poukazom na skutočnosť, že je od 27. novembra 2012 obmedzený na osobnej slobode a jeho majetkové pomery sú zlé.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

8. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd

preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

12. Ústavný súd za podstatu tejto ústavnej sťažnosti považoval namietané porušenie sťažovateľovho základného práva podľa 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutých konaniach v súvislosti s jeho nečinnosťou.

13. Ústavný súd sa oboznámil so spisovým materiálom krajského súdu vo veci sp. zn. 4 Sa 14/2017, z ktorého zistil, že 27. februára 2017 bola krajskému súdu doručená žaloba sťažovateľa, ktorou sa domáhal ochrany svojich práv pred iným zásahom žalovaných spočívajúcim v nevydaní listových obálok a poštových známok doručených sťažovateľovi 5. januára 2017 do Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] (ďalej len „ÚVTOS“) v listovej zásielke a neumožnením prijímania a odosielania listových obálok, poštových známok, časopisov, kníh a iných tlačovín prostredníctvom listových zásielok, zároveň sťažovateľ požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov a o prednostné prejednanie žaloby. Krajský súd uznesením z 10. apríla 2017 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov a zároveň zaslal žalovaným výzvy na vyjadrenie k podanej žalobe a predloženie príslušného administratívneho spisu. Doručené vyjadrenia žalovaných krajský súd následne 5. júna 2017 zaslal sťažovateľovi, ktorý tomuto súdu svoje stanovisko k nim doručil 13. júla 2017. Stanovisko sťažovateľa zaslal krajský súd 14. augusta 2017 žalovaným na vyjadrenie. Vyžiadané vyjadrenie žalovaného v 1. rade bolo krajskému súdu doručené 12. septembra 2017.

14. Zo spisového materiálu krajského súdu vo veci sp. zn. 4 Sa 50/2017 ústavný súd zistil, že 21. júna 2017 bola tomuto súdu doručená žaloba sťažovateľa smerujúca proti žalovaným, ktorou sa domáhal ochrany svojich práv pred iným zásahom žalovaných súvisiacim s postupom ÚVTOS pri vykonaní dôkladných prehliadok osobných vecí

sťažovateľa 12. mája 2017 a 1. júna 2017 bez jeho prítomnosti (bez možnosti zrkovného dohľadu), ako aj v súvislosti s výkonom jeho práva na telefonovanie od 1. apríla 2017 spolu so žiadosťami o oslobodenie od súdnych poplatkov a o prednostné prejednanie žaloby. Krajský súd do 9. augusta 2017 zabezpečoval podklady týkajúce sa majetkových pomerov sťažovateľa a uznesením z 9. januára 2017 mu priznal oslobodenie od súdnych poplatkov a zároveň žalovaným zaslal výzvy na vyjadrenie sa k podanej žalobe a predloženie administratívneho spisu. Po doručení vyjadrení žalovaných ich krajský súd 25. apríla 2018 zaslal právnenému zástupcovi sťažovateľa, ktorý tomuto súdu svoje stanovisko k nim doručil 28. mája 2018. Krajský súd zaslal následne 18. júla 2018 stanovisko sťažovateľa žalovaným, aby sa k nemu vyjadrili a vyjadrenie žalovaného v 1. rade bolo krajskému súdu doručené 31. júla 2018.

15. Po preskúmaní postupu krajského súdu v napadnutých konaniach ústavný súd konštatuje, že postup krajského súdu ani v jednom z nich nebol optimálny a plynulý. V konaní vedenom pod sp. zn. 4 Sa 14/2017 zostal krajský súd nečinný v období od 12. septembra 2017 až do dňa podania ústavnej sťažnosti (15. januára 2020) a obdobne druhé napadnuté konanie vedené na krajskom súde pod sp. zn. 4 Sa 50/2017 bolo poznačené nečinnosťou krajského súdu v období od 31. júla 2018 až do dňa podania ústavnej sťažnosti (15. januára 2020).

15.1 Z judikatúry ústavného súdu však vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd tiež už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom,

ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných priet'ahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05). Ústavný súd v tejto súvislosti taktiež pripomína, že pri s'ťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy podľa ustálenej praxe odmieta s'ťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak „vzhl'adom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných priet'ahov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), resp. ak „argumenty v s'ťažnosti s'ťažovateľa nepreukázali v čase podania s'ťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola s'ťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

15.2 V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na judikatúru ESLP, z ktorej vyplýva, že dĺžka konania v civilných veciach v trvaní dvoch až troch rokov na jednom stupni všeobecného súdnictva je v závislosti od povahy veci akceptovateľná a nie je v rozpore s právom na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri Humen v. Poľsko, rozsudok ESLP z 15. 10.1999, s'ťažnosť č. 26614/95, body 58 a 69). Obdobne tieto závery platia aj pre správne súdne konania.

16. Ústavný súd nepopiera vzniknuté obdobia nečinnosti krajského súdu v predmetných konaniach po vykonaní prvotných úkonov, avšak porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je potrebné aj v tomto prípade vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne, čo okrem iného znamená pri posudzovaní veci zohľadniť aj ďalšie kritériá aplikované pri rozhodovaní o porušení označeného práva, a to predmet konania a správanie s'ťažovateľa, ktoré spolu s postupom krajského súdu mali v napadnutých konaniach taktiež vplyv na intenzitu porušenia s'ťažovateľom označených práv.

16.1 Ústavný súd pripomína, že svojím uznesením č. k. I. ÚS 278/2017-32 z 24. mája 2017, ktoré sa stalo právoplatným 11. júla 2017, odmietol s'ťažovateľom podanú s'ťažnosť smerujúcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 20 S 115/2016-40 zo 14. februára 2017 (ďalej len „uznesenie zo 14. februára 2017“) z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. V predmetnom konaní sa s'ťažovateľ domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia ÚVTOS a ÚVV Leopoldov o stanovení a zmene programu zaobchádzania. Krajský súd v Trnave

vo svojom uznesení zo 14. februára 2017 poukázal na príslušné ustanovenia právnych predpisov a dôsledne vysvetlil, že pri zabezpečovaní výkonu trestu odňatia slobody príslušný ústav nie je orgánom verejnej správy, pretože nerozhoduje v oblasti verejnej správy, ale zabezpečuje výkon trestu uloženého v trestnom konaní a jeho rozhodnutie v takomto prípade nemožno považovať za zásah orgánu verejnej správy, ktorý by bolo možné preskúmať v správnom súdnictve. Navyše, taktiež poukázal na závery vyplývajúce z nálezu ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 247/2007, na základe ktorých uzavrel, že rozhodovacia činnosť jednotlivých ústavov na výkon trestu odňatia slobody týkajúca sa podmienok a spôsobu výkonu trestu odňatia slobody v zmysle zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení patrí do oblastí právnej úpravy verejného práva trestnoprávneho charakteru, a preto jeho rozhodnutia týkajúce sa podmienok a spôsobu výkonu trestu odňatia slobody nie je možné považovať za rozhodovanie orgánu verejnej správy, t. j. nemôžu byť predmetom súdneho prieskumu, pretože kontrola dodržiavania zákonov pri realizácii výkonu trestu odňatia slobody prislúcha výlučne príslušným orgánom prokuratúry.

16.2 V uznesení ústavného súdu č. k. III. ÚS 507/2017-19 z 1. augusta 2017, právoplatnom 13. septembra 2017, a v uznesení ústavného súdu č. k. I. ÚS 468/2017-19 z 20. septembra 2017, právoplatnom 30. októbra 2017, bolo sťažovateľovi aj zo strany ústavného súdu dostatočne ozrejmene, že ústav na výkon trestu odňatia slobody, resp. väzby ani pri ukladaní disciplinárnych trestov alebo aj odmien za správanie sa obvineného alebo odsúdeného počas výkonu väzby alebo trestu nerozhoduje ako správny orgán, v dôsledku čoho jeho rozhodnutia nepodliehajú preskúmvacej právomoci súdov v rámci správneho súdnictva (s výnimkou konaní majúcich znaky priestupku).

16.3 Z už uvedenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu je zrejmé, že sťažovateľ si minimálne už pred podaním prvej žaloby vo veci sp. zn. 4 Sa 14/2017 (22. februára 2017) musel byť vedomý tej skutočnosti, že v obdobnej veci bol v konaní pred Krajským súdom v Trnave neúspešný, pretože preskúmanie rozhodnutí ústavu na výkon trestu odňatia slobody vo veciach väznenstva v zmysle platných právnych predpisov nespadá do právomoci správneho súdnictva, a teda, že nemá ani len minimálnu nádej na úspech. V priebehu rokov 2017 a 2018 boli sťažovateľovi navyše doručené ďalšie rozhodnutia ústavného súdu (napr. I. ÚS 631/2017, I. ÚS 622/2017, IV. ÚS 44/2017, I. ÚS 86/2018, II. ÚS 126/2018)

potvrdzujúce už uvedené závery, ktoré u sťažovateľa museli mať a aj mali (sťažovateľ sám v ústavnej sťažnosti uviedol, že predpokladá zastavenie napadnutých konaní krajským súdom pre nedostatok jeho právomoci, pozri bod 2.3 pozn.) vplyv na mieru jeho právnej neistoty prežívanej v napadnutých konaniach, ktorá je zároveň aj jedným z indikátorov intenzity porušenia sťažovateľom označených práv v napadnutých konaniach.

17. Zo strany sťažovateľa ide teda v napadnutých konaniach o zrejme bezúspešné uplatňovanie jeho práv, keďže krajský súd nedisponuje právomocou preskúmať rozhodnutia ústavu na výkon trestu odňatia slobody vo veciach týkajúcich sa preskúmania podmienok a spôsobu výkonu trestu odňatia slobody, napriek tomu, že sťažovateľovi je z predchádzajúcich odôvodnení rozhodnutí všeobecných súdov i ústavného súdu známe, že právomoc poskytovať ochranu sťažovateľom označených práv v namietaných konaniach je zverená príslušným orgánom prokuratúry. Napokon je potrebné poukázať podľa ústavného súdu aj na to, že sťažovateľ v napadnutých konaniach zostal počas obdobia nečinnosti krajského súdu po celý čas pasívny, bez záujmu o urýchlenie konania, resp. vydanie meritórneho rozhodnutia, nevyužívajúc akýkoľvek z prostriedkov nápravy poskytnutých mu v tejto súvislosti s právnym poriadkom (napr. sťažnosť na priedačky predsedovi okresného súdu).

17.1 Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd konštatuje, že porušenie označených práv sťažovateľa nedáva svojou intenzitou základ, ktorý by mohol po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie viesť ústavný súd ku prijatiu záveru o porušení sťažovateľom v ústavnej sťažnosti označených práv postupom krajského súdu v napadnutých konaniach. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

18. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v návrhu na rozhodnutie vrátane jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. Zjavná neopodstatnenosť podanej sťažnosti ako nedostatok podmienky jej prijateľnosti na ďalšie konanie je vzhľadom na podstatu námietok sťažovateľa takej povahy, že by ju nebolo možné odstrániť ani potom, ak by ústavný súd ustanovil sťažovateľovi

kvalifikovaného právneho zástupcu. Ustanovenie právneho zástupcu sťažovateľovi v posudzovanej veci by preto nebolo účelné a ani hospodárne.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu